

**Christiaan Jan van Ketwich (1818-1903) keldergraf 239A, vak C
Nederlands Hervormde predikant; aanhanger van de vrijzinnige richting**

Personalia

Geboren: 26 februari 1818 te Zwolle

Zoon van: Johannes van Ketwich en Geziena Berendiena Zebinden

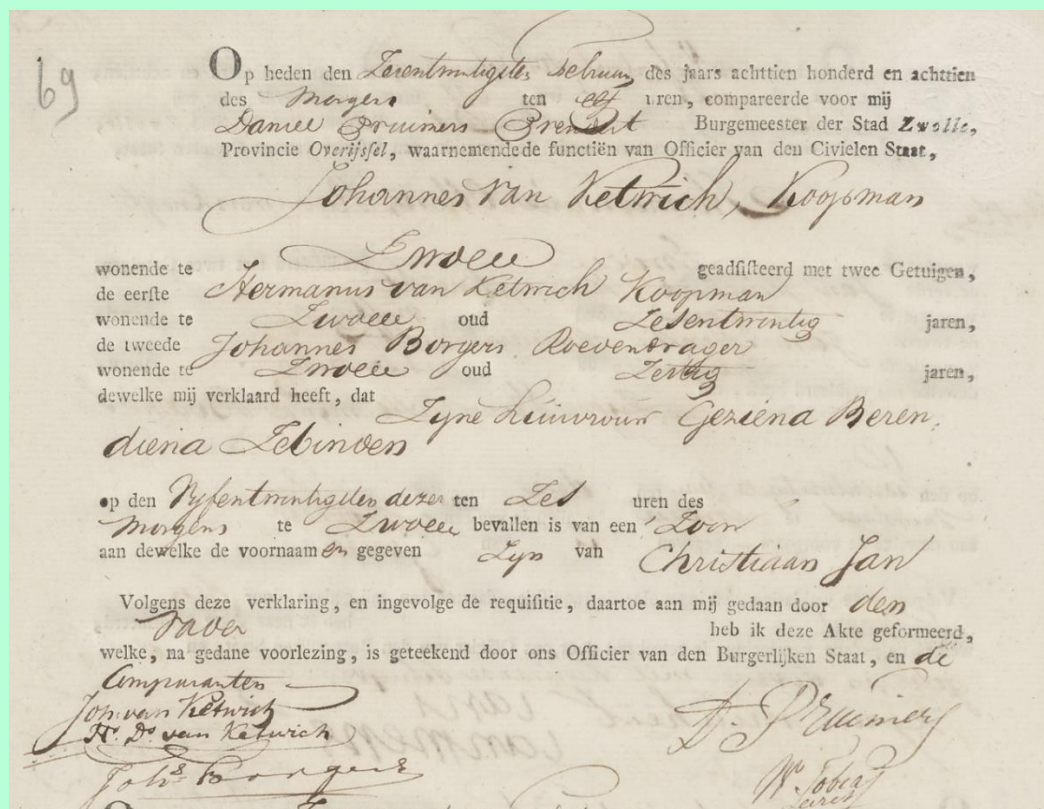
Gehuwd met: (1) Margaretha Joanna Petronella van Hengel op 18 april 1845 te Leiden
(2) Aleida Hagen op 23 september 1863 te Leiden

Overleden: 22 december 1903 te Leiden

Begraven: 24 december 1903

Jeugd en ouderlijk gezin

Christiaan Jan van Ketwich wordt op 26 februari 1818 te Zwolle geboren als vijfde kind van de koopman Johannes van Ketwich en van Gezina Berendiena Zebinden.

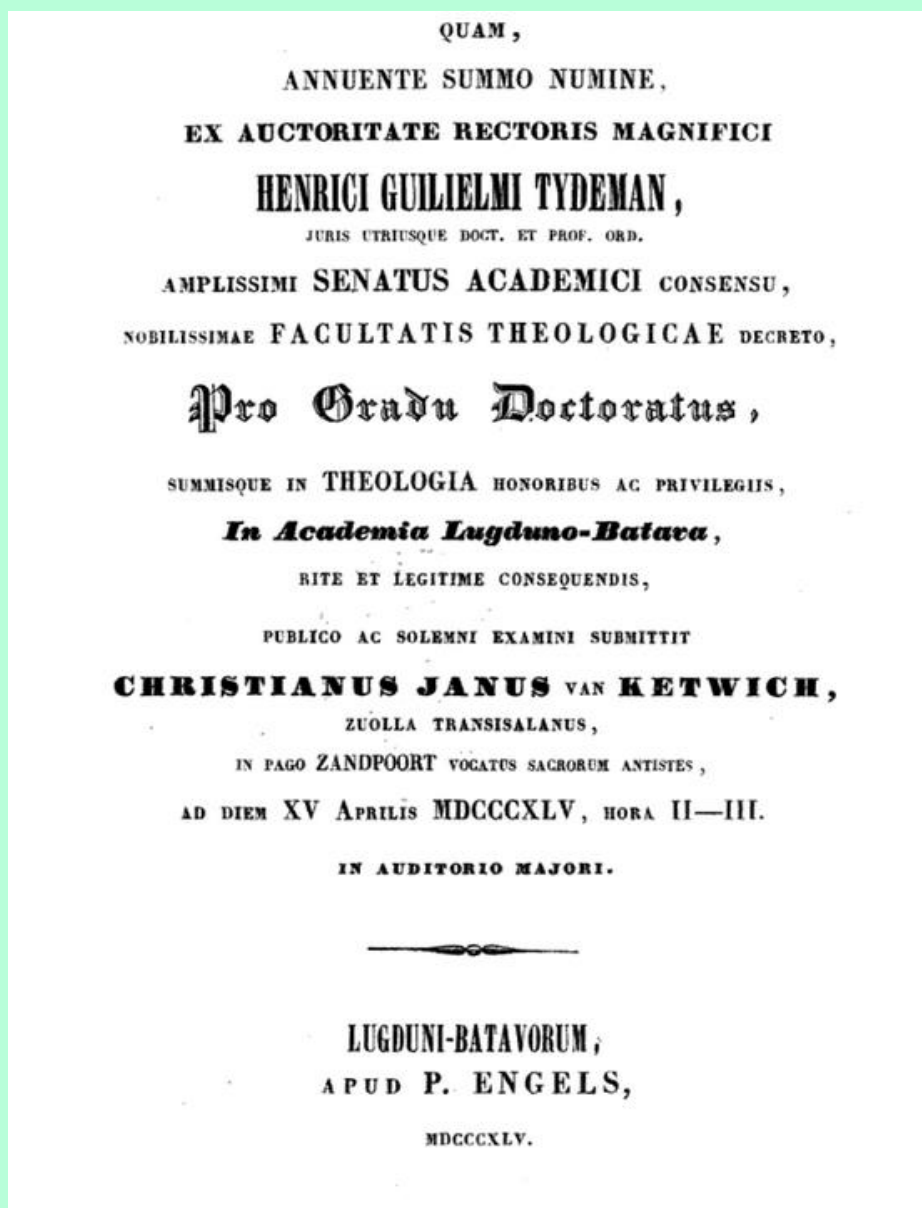
Geboorteakte

Het gezin Van Ketwich-Zebinden telt zeven kinderen:

1. Geertruida Diderica (geboren op 7 mei 1814 en na bijna 3 maanden overleden op 31 juli 1814);
2. Christina Johanna (geboren op 5 augustus 1815 en na 17 maanden overleden op 10 januari 1817);

3. Didericus (geboren op 8 oktober 1816 en overleden op 13 november 1889);
4. Frederik (geboren op 8 oktober 1816 en overleden op 14 februari 1893);
5. Christiaan Jan (onze hoofdpersoon; geboren op 16 februari 1818 en overleden op 22 december 1903);
6. Jan Adriaan (geboren op 15 augustus 1821 en overleden op 6 juli 1882);
7. Bernard Zeno (een nakomertje: geboren op 28 september 1828 en overleden op 6 februari 1859).

Na het gymnasium in zijn geboortestad Zwolle doorlopen te hebben, gaat hij in 1838 te Leiden letteren studeren. Op 14 april wordt hij aan de universiteit ingeschreven. Na zijn kandidaatsexamen te hebben behaald, stapt Christiaan Jan in 1838 over naar theologie, een discipline waarin hij op 15 april 1845 de doctorstitel behaalt. Zijn proefschrift draagt de titel *Simonia*.

Titelpagina van het proefschrift

Eerste huwelijk

In dezelfde maand dat Christiaan Jan promoveert, treedt hij op 18 april 1845 in Leiden in het huwelijk met Margaretha Joanna Petronella van Hengel, geboren in Franeker op 5 mei 1818.

Margaretha is de dochter van de bekende Leidse hoogleraar theologie Wessel Albertus van Hengel (1779-1871). Ongetwijfeld heeft Christiaan Jan bij hem colleges gevolgd en het is aannemelijk dat hij op deze wijze, of via de Ned. Hervormde Kerk zijn vrouw Margaretha heeft leren kennen.

Het huwelijk blijft kinderloos. Margaretha wordt ziek. Een operatie in december 1858 lost het probleem niet op en na 'langdurig lijden' overlijdt zij op 19 april 1860, op 41-jarige leeftijd.

Prof. dr. W.A. van Hengel

68

In het jaar achttien honderd vijf en veertig, den Achttienden April 's mid-
dags ten halfneel ure, zijn voor Paulus Godfried van Hoorn, Wethoud-
der Stad Leyden, gedelegeerd Ambtenaar tot het werk van den Burgerlijken Stand, gecompareerd
Christiaan Jan van Ketwich, Oud zesen entrent-
tiog jaren, beroepen Predikant te Landpoort, geboren te
Zwolle op den Vyf en twintigsten Februario achttien
honderd achttien, blykens geboorteacte, wonende te
Zwolle zoon van Johannes van Ketwich overleden te
Zwolle op den vyf en twintigsten April achttien hon-
derd twee en veertig, blykens doodgeacte en Lizina Be-
rendena Lebinden Particuliere wonende te Zwolle
alhier tegenwoordig en toestemmende. Hebbende
getolaceen de Wet op de Nationale Militie blykens
certificaat afgegeven door den Heer Staatsraad Gou-
verneur van de Provincie Overijssel indato Zwolle
den vyf en twintigsten Maart achttien honderd
vyf en veertig, ter Eenre en
Margaretha Joanna Petronella van Hen-
gel, Oud zes en twintig jaren Particuliere geboren
te Franeker op den Vyfden Mei achttien honderd
en achttien, blykens geboorteacte dochter van Wes-
sel Albertus van Hengel Ridder der Orde van de
Nederlandsche Leeuw, Hoogleraar in de Godgeleerd-
heid en Anna Maria Heepi Lichtevanden wonende
alhier op de Oudevest, alhier tegenwoordig en toestem-
mende, ter andere zyde.

Huwelijksakte

Predikant in Santpoort en Schoonhoven

In 1845, kort nadat hij zijn doctorstitel had verkregen, wordt Van Ketwisch in Santpoort beroepen als predikant. Op 4 mei wordt hij daar bevestigd door zijn schoonvader Van Hengel. In deze gemeente blijft hij vier jaren.

Vervolgens aanvaardt hij op 30 september 1849 een benoeming bij de Nederlands Hervormde Kerk te Schoonhoven, waar hij opnieuw door zijn schoonvader bevestigd wordt. Deze gemeente gaat hij negentien jaar voor. Om medische redenen krijgt hij moeite om zijn functie als predikant goed te blijven uitoefenen. Zijn verzoek om met emeritaat te mogen gaan wordt 'eervol' ingewilligd en op 15 december 1878 houdt hij in Schoonhoven zijn laatste preek. Van Ketwisch is dan zestig jaar.

Tweede huwelijk

Nadat hij in 1860 zijn eerste vrouw had verloren, hertrouwt Christiaan Jan van Ketwisch op 23 september 1863 te Leiden met de 30-jarige Aleida Hagen, geboren op 19 februari 1833 te Amsterdam. Zij is een zuster van de bekende Leidse predikant ds. Hermanus Gerardus Hagen (1831-1901). Ook dit huwelijk blijft kinderloos.

Maatschappelijk actief in Leiden

Na zijn emeritaat verhuist Van Ketwisch naar Leiden, waar diverse familieleden van hem en van zijn echtgenote woonachtig zijn. Met zijn vrouw gaat hij op Plantage nr. 4 wonen, naast het huis van zijn broer Frederik.

Plantage nr. 4 (rechts) en Plantage nr. 6 (links) (ca. 1900)

In Leiden wordt Van Ketwisch in allerlei organisaties actief, zoals:

- Voorzitter-regent van het Gereformeerd Minnenhuis aan de Herengracht;
- Regent van het Oudemannen- en -vrouwenhuis;
- Voorzitter van de commissie van toezicht over de Kweekschool voor Zeevaart;

- Bestuurslid van de Zondagsscholen tot onderwijzing in het lezen van de Bijbel;
- Secretaris/penningmeester van de School voor Onderwijs aan Volwassenen;
- Secretaris van de Nederlandsche Gustaaf-Adolf Vereniging, afd. Leiden;
- Secretaris van de Nederlandsche Protestantenbond, afd. Leiden;
- Bestuurslid van het Nederlandsch Genootschap tot zedelijke verbetering der gevangenen, afd. Leiden;
- Commissaris van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, dept. Leiden;
- Regent en secretaris van het Heilige Geest of Arme Wees- en Kinderhuis;
- Lid van de Plaatselijke Schoolcommissie.

Maar vooral moeten zijn talloze werkzaamheden vermeld worden als secretaris van de commissie die het godsdienstonderwijs bevordert, kortweg de commissie "Middelweg". In deze commissie is Van Ketwich jarenlang actief en vindt hij de mogelijkheid om de vrijzinnige beginselen¹ op godsdienstig gebied, waarvan hij een overtuigd voorstander is, te bevorderen.

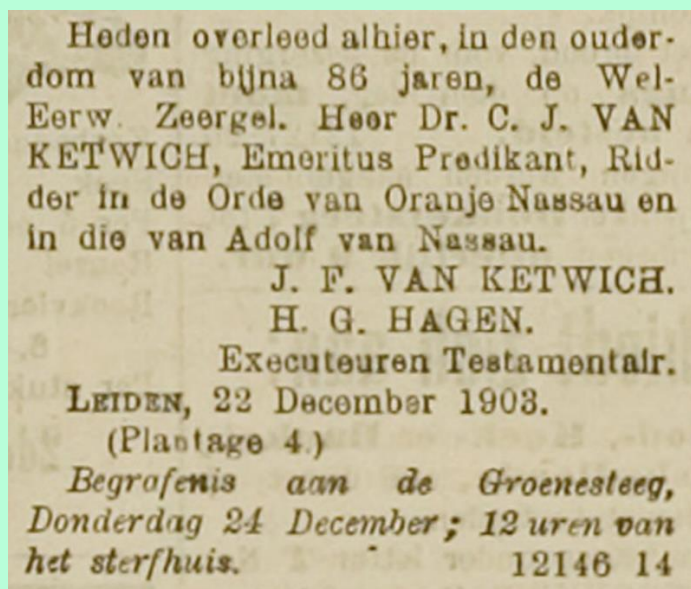
Als erkenning voor al zijn verdiensten wordt Van Ketwich op 17 mei 1895 benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Een jaar later wordt hij, als blijk van waardering voor zijn jarenlange inzet voor de Gustaaf-Adolf Vereniging, door de Groot-Hertog van Luxemburg benoemd tot Ridder in de Burgerlijke en Militaire Orde van Adolf van Nassau.

Na ruim twintig jaar zijn niet geringe krachten gewijd te hebben aan de hierboven genoemde organisaties, trekt Van Ketwich zich rond de eeuwwisseling uit het openbare leven terug. Wel behoudt hij zijn belangstelling voor deze verenigingen en instellingen.

Overlijden

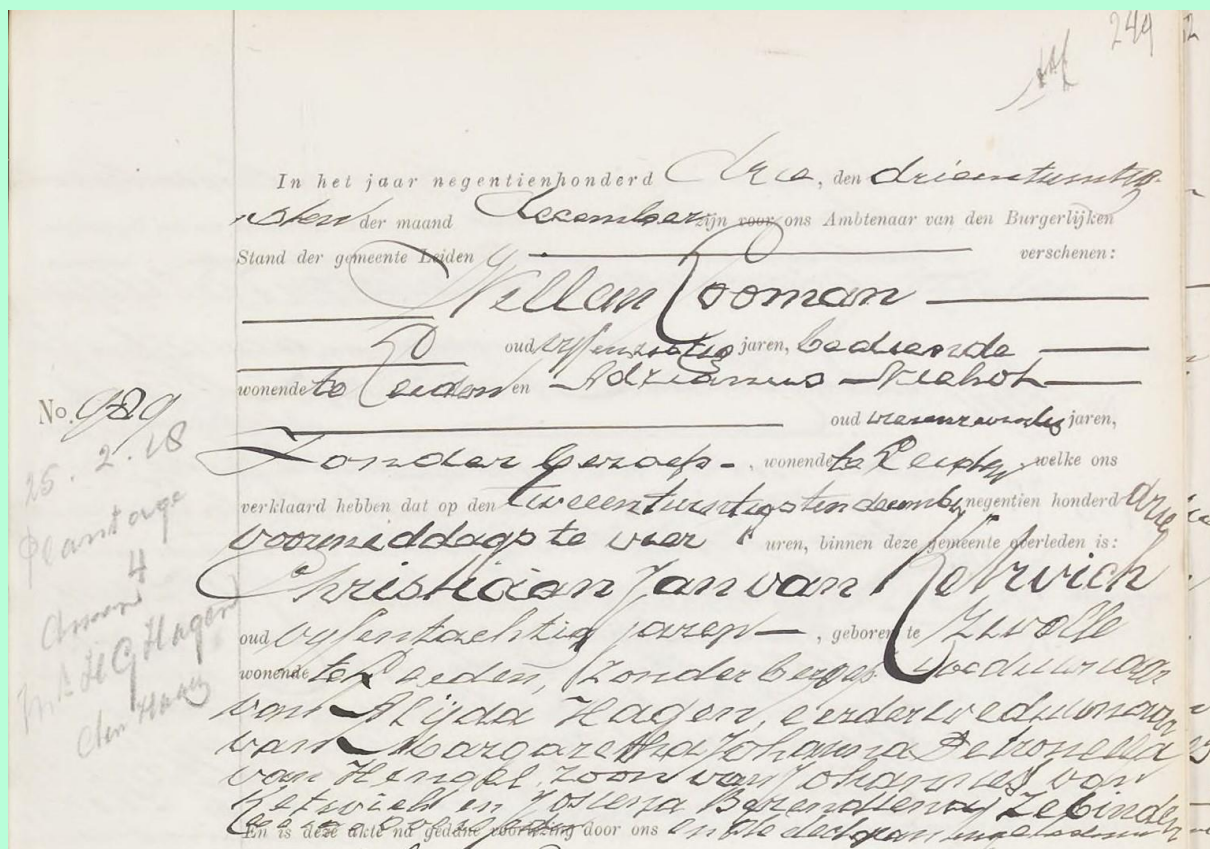
In het voorjaar van 1903 krijgt Van Ketwich gezondheidsproblemen. Waarschijnlijk lijdt hij aan tuberculose; in ieder geval verzwakt en vermagerd hij. Op 22 december 1903 komt hij te overlijden.

Twee dagen later wordt Van Ketwich op Groenesteeg ter aarde besteld in keldergraf 239A. Dit graf was in 1888 door hem en zijn zwager, ds. Hermanus Gerardus Hagen, gekocht om er Aleida Hagen, de tweede echtgenote van Van Ketwich en tevens Hagens zus, in te begraven.

Overlijdensadvertentie

¹ De **vrijzinnige beginselen** in de Nederlandse Hervormde Kerk verwijzen naar de stroming die zich in de 19e eeuw en begin 20e eeuw ontwikkelde binnen die kerk, en die zich later ook in de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) voortzette. Vrijzinnigen benadrukken vrijheid van geloof en geweten, en stellen persoonlijke geloofsbeleving boven vaste leerstellingen of dogma's.

Overlijdensakte

In keldergraf 239A zijn de volgende acht personen begraven:

1. Aleida Ketwich-Hagen, op 21 februari 1888, 54 jaar, echtgenote van Van Ketwich;
2. Suzanna Philippina Antoinetta Hagen-Kranz, op 31 mei 1895, 51 jaar, schoonzus van Van Ketwich en echtgenote van ds. Hagen;
3. Hermanus Gerardus Hagen, op 27 november 1901, 70 jaar, zwager van Van Ketwich;
4. Christiaan Jan van Ketwich, op 24 december, 1903, 85 jaar, hoofdpersoon van dit artikel;
5. Johanna Hagen, op 20 augustus 1914, 79 jaar, schoonzus van Van Ketwich en zus van ds. Hagen;
6. Johanna Geziena Hagen, op 26 januari 1915, 76 jaar, schoonzus van Van Ketwich en zus van ds. Hagen;
7. Herman Gerard Hagen, op 15 augustus 1927, 63 jaar, neefje van Van Ketwich en zoon van ds. Hagen;
8. Johannes Justus Hagen, op 11 juni 1952, 86 jaar, neefje van Van Ketwich en zoon van ds. Hagen.

Keldergraf 239A

Bronnen

Artikelen:

Bie, P. de en J. Loosjes: . *Christiaan Jan van Ketwich*, Biografisch woordenboek van protestantsche godgeleerden in Nederland, Deel 4, 1931, pp. 740-741.

Ketwich Verschuur, E. van: *Dr. Christiaan Jan van Ketwich*, Nieuw Nederlands Biografisch Woordenboek, deel 2, p. 669.

Dr. Christiaan Jan van Ketwich, Leids Jaarboekje 1905 (auteur onbekend).

Kranten:

Leidsch Dagblad 23 december 1903.

Archieven:

- Centraal Bureau voor de Genealogie te Den Haag (CGB).
- Erfgoed Leiden en Omstreken (ELO).
- *Websites:*
- www.wiewaswie.nl

Auteur:

Lodewijk Kallenberg (september 2025).

Dankbetuiging

Met dank aan Wim Kluvers, die mij op deze persoon attendeerde en enige informatie over de families Van Ketwich en Hagen verstrekke; de moeder van ds. Hagen heet Gesina Kluvers en ligt in graf 240 op Groenesteeg.